

УДК 004.932

І. Б. Івасенко, В. М. Посувайло, М. Д. Клапків

СЕГМЕНТАЦІЯ ПОР НА ЗОБРАЖЕННЯХ ОКСИДОКЕРАМІЧНИХ ПОКРИТТІВ

An approach to segmentation of surface defects of oxide ceramic coatings based on background smoothing and Otsu method is proposed and approved.

Keywords: *oxide ceramic coatings, pores, image processing, segmentation.*

Запропоновано та апробовано підхід до сегментації зображень поверхневих дефектів оксидокерамічних покриттів на основі вирівнювання фону та порогового методу Оцу.

Ключові слова: *оксидокерамічні покриття, пори, обробка зображень, сегментація.*

Задача розпізнавання дефектів (нечітких зображень) є актуальною в матеріалознавстві для аналізу кількості пор у керамічних та порошкових матеріалах, закритих та наскрізних пор у електролітичних та оксидокерамічних покриттях. Важливе значення має аналіз розмірів пор фільтрів та каталізаторів хімічних реакцій. За допомогою цього методу можна отримати важливу інформацію про розміри, склад, поруватість та їх зміну в процесі синтезу нанокompatитних, керамічних, металевих та порошкових матеріалів. Найбільш складним є завдання визначення розподілу пор за розмірами, які формуються в оксидокерамічних покриттях під час плазмоелектролітного синтезу. Оскільки покриття росте навколо іскрових розрядних каналів, формуючи кратери. Це приводить до формування поверхні зі складним рельєфом та великою кількістю різних за розміром пор [8]. Інформація про розміри дефектів є важливою як для вибору методів закриття пор, так і для підбору мастил у вузлах тертя [4].

Подібні дослідження проводили в роботі [3]. Автори визначали густину дефектів оксидокерамічного покриття на алюмінієвому сплаві BS Al-6082 за допомогою сканівного електронного мікроскопу. Синтез покриття відбувався в анодно-катодному режимі за густини струму 10 A/dm^2 в фосфатно-лужному електроліті. Густина дефектів змінювалась від $2 \cdot 10^9$ до $1,2 \cdot 10^{10} \text{ m}^{-2}$ залежно від товщини покриття.

Метою роботи є сегментація та обчислення параметрів пор на зображеннях оксидокерамічних покриттів, отриманих на електронному мікроскопі. Для вирішення цих завдань необхідно вибрати параметри отримання зображень поверхні для аналізу, які б давали найбільш достовірну інформацію про об'єкт за їх найменшої кількості.

Методики. Досліджували оксидокерамічні покриття, сформовані на сплаві МА 18, оскільки вони мають найбільший розкид за розмірами та найбільшу кількість пор, порівняно з іншими покриттями отриманими на магнієвих сплавах [5], що приведе до ускладнення завдання. Оксидокерамічні покриття синтезували в електроліті складу $3 \text{ g/l KOH} + 2 \text{ g/l}$ рідкого скла (р.с.) за густини катодного і анодного струмів 20 A/dm^2 протягом 180 min.

Мікрофотографії поверхні зразка отримували на сканівному електронному мікроскопі EVO-40XVP за збільшення в $\times 300$ та $\times 500$ разів.

Суттєвою проблемою у процесі роботи із зображеннями оксидокерамічних покриттів є нерівномірність освітлення фону. Тому більшість методів сегментації, такі як порогова сегментація, методи виділення контурів, нарощування областей, водорозділу виявилися непридатними. Для усунення цього недоліку було

© І. Б. Івасенко, В. М. Посувайло, М. Д. Клапків

використано метод поліпшення якості зображень, який є модифікацією ретинекс-перетворень [1] і побудований на суперпозиції одномасштабних реалізацій ретинексу, які описують виразом

$$R(x, y) = \ln I(x, y) - \ln[F(x, y) * I(x, y)], \quad (1)$$

де $I(x, y)$ – вхідне зображення; $F(x, y)$ – функція околу (як правило, гаусівська); $*$ – оператор згортки, а $R(x, y)$ – результуюче зображення.

Суперпозиція полягає у використанні певного набору просторових констант для функцій околу, зокрема запропоновано лінійний вибір у логарифмічному масштабі [2]. Результати попередньої обробки зображень ілюструє рис. 1.

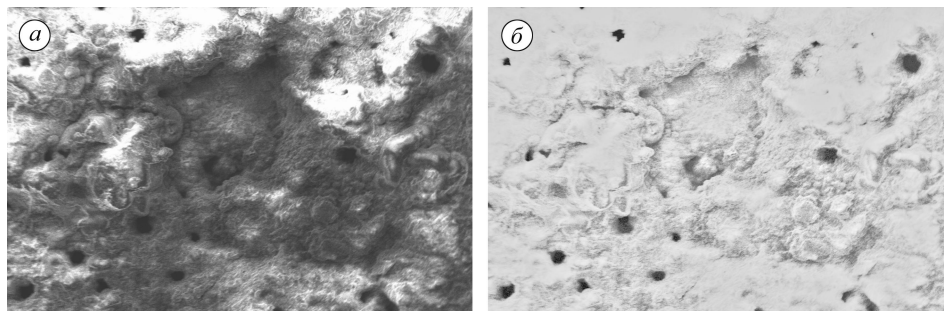

Рис. 1. Зображення оксидокерамічного покриття, отримане на сканівному електронному мікроскопі EVO-40XVP за збільшення в $\times 500$ разів (а) та результат його покращання за методом [5] (б).

Така попередня обробка суттєво спрощує процедуру сегментації пор. Ми використали пороговий метод Ксу [7]. Автори виявили важливу властивість порогу Оцу, а саме: що поріг зміщується до компоненти з більшою дисперсією всередині класу. В нашому випадку більшу дисперсію має область фону. Після такої сегментації площа пор буде завищеною. Ксу запропонував спочатку обчислити поріг сегментації за методом Оцу для всього зображення, а потім – для пікселів з більшою дисперсією всередині класу. Нехай функція інтенсивності зображення набуває значень з діапазону $[1, 2, \dots, L]$, p_i – ймовірність появи рівня сірого i , n_i – кількість пікселів зображення з інтенсивністю i , а N – кількість пікселів зображення. Розділимо зображення порогом T на два класи $\tilde{N}_0$ і $\tilde{N}_1$. Для порогу сегментації T обчислимо такі величини:

$$P_0(T) = \sum_{i=1}^T p_i, \quad P_1(T) = \sum_{i=T+1}^L p_i, \quad (2)$$

$$\mu_0(T) = \sum_{i=1}^T i \frac{p_i}{P_0(T)}, \quad \mu_1(T) = \sum_{i=T+1}^L i \frac{p_i}{P_1(T)}, \quad (3)$$

$$\sigma_0^2(T) = \sum_{i=1}^T (i - \mu_0(T))^2 \frac{p_i}{P_0(T)}, \quad \sigma_1^2(T) = \sum_{i=T+1}^L (i - \mu_1(T))^2 \frac{p_i}{P_1(T)}, \quad (4)$$

$$\sigma_b^2(T) = P_0(T)(\mu_0(T) - \mu)^2 + P_1(T)(\mu_1(T) - \mu)^2, \quad (5)$$

де $P_0(T), P_1(T)$ – кумулятивні ймовірності; $\mu_0(T), \mu_1(T)$ – середні значення; $\sigma_0^2(T), \sigma_1^2(T)$ – дисперсії класів $\tilde{N}_0$ і $\tilde{N}_1$.

Поріг за методом Оцу [6] знаходять так:

$$T = \arg \max_{1 \leq T < L} \{ \sigma_b^2(T) \}. \quad (6)$$

Метод Ксу полягає в обчисленні порогу сегментації T_1 за методом Оцу для всього зображення, а потім в обчисленні порогу сегментації T_2 для пікселів з діапазону $[1, T_1]$. Поріг T_2 і буде порогом глобальної сегментації.

На рис. 2 наведено результати сегментації зображення оксидокерамічного покриття методом Ксу після вирівнювання фону (а) та без вирівнювання фону (б). Бачимо, що порогова сегментація зображення оксидокерамічного покриття без попередньої обробки є незадовільною.

Після сегментації зображень поверхні оксидокерамічного покриття на сплаві MA18, отриманих за збільшень в $\times 300$ та $\times 500$ разів, проведений розрахунок параметрів дефектів (див. таблицю), а саме: загальної кількості дефектів N_{ob} ; кількості дефектів з площею $< 1E-11 \text{ m}^2$ N_{ob} , $S_{ob} < 1E-11 \text{ m}^2$; загальної площі дефектів S_{ob} ; площі проаналізованої поверхні S_s ; густини об'єктів на одиницю площі поверхні N_{ob}/S_s ; відношення площі дефектів до площі поверхні S_{ob}/S_s ; площі дефектів мінімального $S_{ob \text{ min}}$; максимального $S_{ob \text{ max}}$ та середнього розміру $S_{ob \text{ mean}}$.

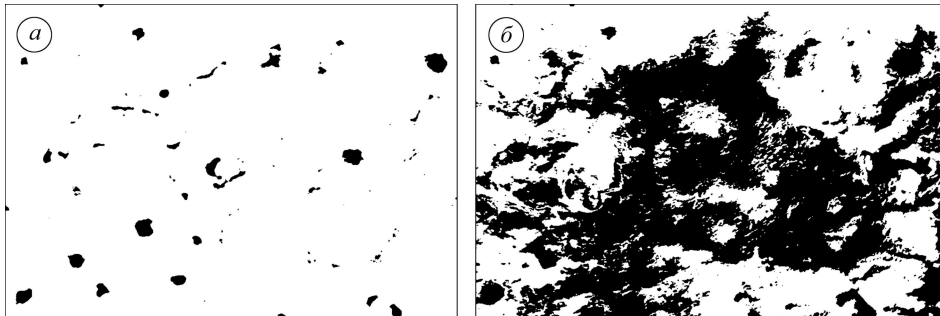

Рис. 2. Результати сегментації зображення оксидокерамічного покриття після вирівнювання фону (а) та без вирівнювання фону (б).

Параметри поверхневих дефектів

	Параметри дефектів ¹	Параметри дефектів ²	Параметри дефектів ¹	Параметри дефектів ²
	збільшення $\times 300$		збільшення $\times 500$	
N_{ob}	1033	9480	2792	2835
$N_{ob}, S_{ob} < 1E-11 \text{ m}^2$	708	9038	2604	2597
$S_{ob}, \text{ m}^2$	1,332E-8	2,04E-8	7,926E-9	9,900E-9
$S_s, \text{ m}^2$	7,174E-7	7,104E-7	4,386E-7	4,351E-7
$N_{ob}/S_s, 1/\text{m}^2$	1,440E9	1,334E10	6,365E9	6,516E9
S_{ob}/S_s	0,019	0,029	0,018	0,023
$S_{ob \text{ min}}, \text{ m}^2$	1,479E-13	1,479E-13	5,285E-14	5,285E-14
$S_{ob \text{ max}}, \text{ m}^2$	4,772E-10	2,204E-10	2,723E-10	1,611E-10
$S_{ob \text{ mean}}, \text{ m}^2$	1,289E-11	2,151E-12	2,839E-12	3,492E-12

Примітка: ¹ – виділення дефектів оператором; ² – автоматично.

Розподіл поверхневих дефектів оксидокерамічного покриття на сплаві MA18, визначений за різних збільшень, наведений на рис. 3.

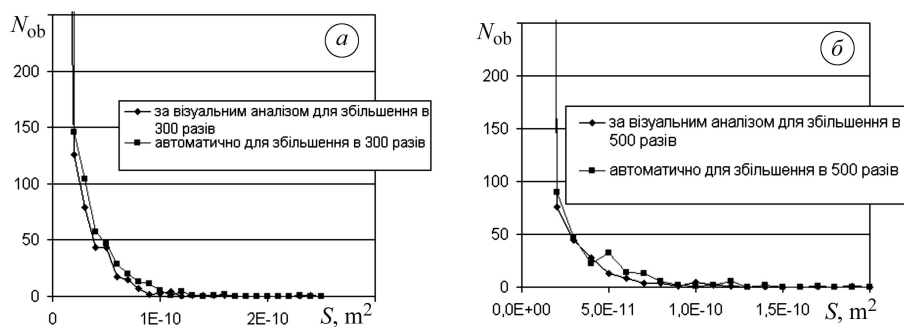

Рис. 3. Розподіл поверхневих дефектів за їх площею ($1\text{E-}11 \text{ m}^2 < S_{ob} < 3\text{E-}10 \text{ m}^2$) за збільшення $\times 300$ (а) та $\times 500$ (б).

Кількість поверхневих дефектів великого розміру (див. рис. 3) за обох збільшень є майже рівною. Але за великого збільшення поверхні – площі мінімальних дефектів $S_{ob \text{ min}}$ є в 2 рази меншими, ніж за меншого збільшення, хоча загальна кількість дефектів та кількість дефектів площею $< 1\text{E-}11 \text{ m}^2$, за збільшення $\times 300$, майже в 4 рази більша, ніж за великого збільшення. Це призводить до завищених в 1,5 рази значень співвідношень площі дефектів до загальної площі зразка S_{ob}/S_s порівняно з результатами, отриманими за великого збільшення, як оператором, так і автоматично.

Результати [3] добре корелюють з отриманими нами.

ВИСНОВКИ

Запропоновано підхід до сегментації поверхневих дефектів оксидокерамічних покриттів на основі вирівнювання фону. Простежено ефективність та достовірність сегментації у процесі обчислення розподілу поверхневих дефектів.

1. Боцян В. В. Удосконалення підходів до застосування теорії ретинексу // XXII відкрита наук.-техн. конф. молодих науковців і спеціалістів Фіз.-мех. ін-ту ім. Г. В. Карпенка НАН України, Львів 26–28 жовтня 2011 р. ФМІ НАН України. – Львів. – 2011. – С. 167–170.
2. Івасенко І. Б., Боцян В. В., Воробель Р. А. Виділення контурів субзерен на зображеннях сталі 2,25Cr–1Mo з використанням методу водорозділу викидів // Відбір і обробка інформації. – 2012. – Вип. 36 (112). – С. 98–102.
3. Curran J. A., Clyne T. W. Thermo-physical properties of plasma electrolytic oxide coatings on aluminium // Surface and Coating Technology. – 2005. – **199**. – P. 168–176.
4. Porosity and corrosion properties of electrolyte plasma coatings on magnesium alloys / W. Dietzel, M. Klapkiv, H. Nykyforchyn, V. Posuvailo, C. Blawert // Фіз.-хім. механіка матеріалів. – 2004. – № 5. – С. 13–17.
5. Jobson D. J., Rahman Z., Woodell G. A. Properties and performance of a center/surround retinex // IEEE Transaction on Image Processing. – 1997. – **6**, № 3. – P. 451–462.
6. Otsu N. A threshold selection method from gray level histograms // IEEE Trans. Systems Man Cybernet. – 1979. – **9**. – P. 62–66.
7. Characteristic analysis of Otsu threshold and its applications / X. Xu, S. Xu, L. Jin, E. Song // Pattern Recognition Letters. – 2011. – **32**. – P. 956–961.
8. Klapkiv M. D. Simulation of synthesis of oxide-ceramic coatings in discharge channels of a metal-electrolyte system // Materials Science. – 1999. – **35**. – P. 279–282.

Фізико-механічний інститут ім. Г. В. Карпенка
НАН України, Львів;
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Одержано
22.01.2013